

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

Коваленко Ірина Ігорівна

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕЛЕКТРОННИМ
УРЯДУВАННЯМ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ**

Спеціальність 028 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ
магістерської роботи на здобуття кваліфікації магістра

Миколаїв – 2019

Магістерська робота є рукописом

Робота виконана в Інституті державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Науковий керівник: кандидат наук з державного управління, старший викладач кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки Інституту державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили **Акімова Тетяна Юріївна,**

Рецензент: кандидат історичних наук, доцент **Гайдай Ольга Михайлівна**

Захист відбудеться 22 грудня 2019 р. о 10:00 годині на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування Інституту державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-ша Воєнна, 2.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі публічного управління та адміністрування Інституту державного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-ша Воєнна, 2, ауд. 10-304.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Електронне урядування є одним із провідних напрямів розвитку інформаційного суспільства, який запроваджується і розвивається на глобальному, національному, регіональному і місцевому рівнях.

Розвиток електронного урядування визначений в низці законодавчих актів, насамперед, в Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року, Концепції розвитку електронного урядування в Україні, Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, Стратегії реформування державного управління на 2016-2020 роки.

Актуальність розвитку електронного урядування на місцевому рівні обумовлена процесами децентралізації влади, розширенням необхідності участі громадян в публічному управлінні, можливості самостійно вирішувати питання місцевого значення, а також тим, що переважна більшість послуг повинна надаватись саме на місцевому рівні.

Теоретичні засади щодо механізмів державного управління досліджували вітчизняні науковці Гелей, О. Лебединська, А. Мельник, С. Романюк, А. Семенченко, В. Мамонова, Ю. Шаров та інші.

Питання запровадження електронного урядування розглядають у своїх працях вітчизняні вчені: В. Бабаєв, О. Голобуцький, Н. Грицяк, М. Демкова, В. Дрешпак, І. Клименко, П. Клімушин, О. Кукарін, І. Лопушинський, С. Попов, С. Чукут та інші.

Водночас аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що окремі питання механізмів державного управління розвитком електронного урядування на місцевому рівні є недостатньо вивченим. Вищезазначене актуалізує тематику дослідження механізмів державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні і розробки на цій основі рекомендацій органам влади.

Об'єкт дослідження – розвиток електронного урядування.

Предмет дослідження – механізми державного управління розвитком електронного урядування на місцевому рівні.

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного управління розвитком електронного урядування на місцевому рівні.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання**:

- розглянути основні поняття, принципи та організаційний механізм електронного урядування на місцевому рівні;
- проаналізувати становлення електронного урядування на місцевому рівні та систему державного управління електронним урядуванням;
- дослідити напрями удосконалення державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні в Україні;

– розробити рекомендації місцевим органам публічної влади щодо розвитку механізму державного управління електронним урядуванням.

Методи дослідження. Викладення матеріалу в чіткій та логічній послідовності стало можливим внаслідок застосування логічно-аналітичного методу. Також використовувалися методи, за допомогою яких здійснювалося дослідження як: загальнонаукові методи – індукція, дедукція, синтез, конкретизація. Системний підхід є основою всієї магістерської роботи й використовується для вирішення більшості завдань дослідження. Логіко-семантичний метод застосовувався під час дослідження понятійного апарату електронного урядування. Застосування системного підходу забезпечило теоретичне узагальнення наукових поглядів вчених, присвячених основним напрямам електронного урядування та систематизації становлення електронного урядування на місцевому рівні. Метод структурно-функціонального аналізу дав змогу дослідити напрями удосконалення державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні в Україні. Сукупність цих та інших методів дала змогу забезпечити всебічність вивчення проблеми та достовірність висновків.

Наукова новизна отриманих результатів. Магістерська робота є самостійною науковою працею в галузі державного управління, в якій отримано науково-обґрунтовані результати, що розкривають питання розвитку механізмів державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні, зокрема:

удосконалено: правовий механізм державного управління електронним урядуванням, в якому, на відміну від діючого, запропоновано: 1) на місцевому рівні - розробити окрему Стратегію розвитку електронного урядування м. Миколаєва та внести зміни до Програми «Цифрове місто» на 2017-2019 роки;

набули подальшого розвитку: систематизація основних факторів впливу щодо впровадження електронного урядування на місцевому рівні за критеріями: рівня електронного доступу до публічної інформації місцевих органів влади, оперативності надання електронних послуг, електронної участі громадян у місцевому урядуванні та запровадження електронної взаємодії.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що висновки та рекомендації, які сформульовано та обґрунтовано в магістерській роботі становлять як практичний, так і науково-теоретичний інтерес: у науково-дослідній сфері – можуть стати базою для наступних наукових досліджень і розробок у сфері державного управління, в частині удосконалення державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні в Україні; у правотворчості – при розробці та формування стратегії та програм розвитку електронного урядування на місцевому рівні; у правозастосовній сфері – для покращення практичної діяльності органів публічної влади, в частині впровадження електронного урядування на місцевому рівні.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки і практичні рекомендації висвітлено у доповіді на науково-практичній конференції «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?» (м. Миколаїв, 02 грудня 2019 р.).

Публікації.

Коваленко І.І. Напрями удосконалення державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні в Україні / Студентські наукові студії: Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2019. (подано до друку)

Коваленко І.І. Досвід впровадження електронного урядування в Великобританії / І.І. Коваленко // Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. – С. 230-231.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, 3 розділів, 6 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 83 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження та здійснено огляд наукової літератури з відповідної тематики, визначено мету, об'єкт, предмет та завдання дослідження; наведено та обґрунтовано методи дослідження, сформульовано наукову новизну, практичну значущість роботи, подано дані щодо апробації результатів дослідження та публікацій по темі роботи, а також структуру роботи.

У першому розділі – **«Теоретичні засади впровадження електронного урядування на місцевому рівні»** здійснено аналіз основних понять, принципів та компонентів електронного урядування на місцевому рівні, проаналізовано організаційний механізм впровадження електронного урядування на місцевому рівні.

Досліджено різні поняття «електронного урядування», так «електронний уряд» трактується як модель державного управління, заснована на використанні сучасних інформаційних і комунікаційних технологій з метою підвищення ефективності та прозорості влади, а також встановлення суспільного контролю над нею; в Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року визначено «електронне урядування» як використання інформаційно-комп'ютерних технологій для покращення ефективності системи державного управління, її прозорості та зручності, зокрема операційного компонента, що забезпечує діяльність державних органів.

Розглянуто основні принципи роботи електронного уряду, такі як: прозорості і підзвітності, клієнт-орієнтованість, зручності і простоти використання, бізнес-трансформації, ефективності, безпеки, масштабності рішень, звітності та максимальної готовності до дії.

Доведено, що концепція e-governance побудована на п'яти компонентах: уряд – громадянин – Government to citizen (G2C); споживач – громадянин – Consumer to government (C2G); уряд – уряд – Government to government (G2G); уряд – бізнес – Government to business (G2B); уряд – суспільні організації – Government to nongovernmental organization (G2N).

Визначено основні передумови впровадження електронного урядування на місцевому рівні: правові передумови передбачають створення нормативно-правової бази; організаційні передумови визначають структуру системи органів публічної влади; економічні передумови це забезпечення заходів зі створення, впровадження та існування електронного урядування як комплексної системи та технологічні передумови передбачають наявність розвинутої бази інформаційно-комп'ютерних технологій.

Визначено, що основу інформаційного забезпечення взаємодії органів місцевого самоврядування та територіальної громади мають скласти такі електронні сторінки підрозділів органів самоврядування в місті Миколаєві:

1) веб-сторінки міської ради, міського голови, виконавчого комітету міської ради, адміністрацій районів міста, департаментів, управлінь, відділів та інших виконавчих органів міської ради;

2) веб-сторінки органів самоорганізації населення, експертно-громадських рад виконавчих комітетів міських рад.

Також визначено базові напрямки електронного урядування:

- електронна взаємодія органів влади;
- електронні послуги;
- відкриті дані;
- електронна демократія (участь).

Доведено, що суттєвою перевагою електронних форм участі є здешевлення демократичних процедур. Тож необхідно розвивати форми електронної участі громадян, такі як: збір підписів та надсилання петицій на підтримку ініціатив громадян, звернення, консультації та анкетування та Е-голосування.

У другому розділі – **«Сучасний стан розвитку державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні»** охарактеризовано становлення електронного урядування на місцевому рівні в Україні, досліджено систему державного управління електронним урядуванням.

Визначено, що розвиток електронного урядування в Україні відбувається відповідно до статті 3 Закону України «Про інформацію», Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», Концепції розвитку електронного урядування в Україні, Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні. Охарактеризовано базові рівні, за якими буде оцінюватись результативність електронних послуг у режимі реального часу:

I і II рівень - надання інформації про послугу та завантаження заяви про надання послуги у форматі pdf; III рівень - подання заяви та оплата послуги в режимі реального часу; IV рівень - повністю інтегрована послуга. До кінця 2021 року не менше 130 адміністративних послуг повинно бути запроваджено на III-IV рівнях. Досліджено, що за даними міжнародного оцінювання розвитку електронного урядування United Nations E-Government Survey Україна посідає Україна посіла 82 місце по індексу розвитку електронного уряду та 75 по індексу електронної участі, серед серед 193 країн-членів Організації Об'єднаних Націй. Такі позитивні результати стали можливі завдяки впровадженню е-консультації в органах державної влади, впровадження

сервісів E-Data та Prozoggo, відкритих даних, електронних петицій, онлайн-сервісів. Визначено, що відповідно до Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на сучасному етапі передбачається: оптимізація порядків надання адміністративних послуг; запровадження пріоритетних послуг в електронній формі; широке залучення фізичних та юридичних осіб до використання електронних послуг. На третьому етапі (2020 рік) передбачається забезпечення надання електронних послуг в усіх сферах суспільного життя, надання інтегрованих електронних послуг, а також запровадження транскордонних електронних послуг. Доведено, що активне використання інструментів електронного урядування в місцевих органах влади сприяє розв'язанню наступних проблем, зокрема: закритість та незрозумілість процесів прийняття рішень; високий рівень корупції; невідповідність якості надання послуг громадськості та бізнесу європейським стандартам; низький рівень довіри громадян до інститутів публічної влади; низький рівень зацікавленості та залученості громадян до процесів управління.

В грудні місяці цього року Уряд затвердив Постанову «Питання Єдиного державного вебпорталу електронних послуг та Єдиного державного порталу адміністративних послуг» та відповідне Положення. Над розвитком електронних послуг в Україні працюють Міністерство цифрової трансформації України та Комітет з питань цифрової трансформації України. Відповідно до Положення про Міністерство цифрової трансформації України. Прийняття акта створює правові передумови для його функціонування, визначає засади, цілі та принципи діяльності. Для забезпечення організації та координації діяльності з проведення реформ, зокрема щодо планування відповідних заходів, проведення моніторингу та аналізу стану їх виконання, Кабінетом Міністрів України утворений Офіс реформ, що є постійно діючим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, який очолюється Міністром Кабінету Міністрів України та підпорядковується Прем'єр-міністру України.

Розглянуто, що у 2019 році ще не менш 50 послуг будуть переведені в електронний формат. Зокрема, це послуги, які стосуватимуться виробництва ліків, водовідведення, сфери будівництва, оформлення водійських посвідчень тощо. Також у найближчі два роки планується запуск електронного кабінету громадянина для доступу до е-послуг та інформації з державних реєстрів. Також для розвитку сфери електронних послуг держава сприяє розповсюдженню альтернативних електронному підпису засобів електронної ідентифікації, зокрема – MobileID. Ця послуга електронної ідентифікації дозволяє завіряти електронні документи власним електронним підписом безпосередньо з мобільного телефону, що значно спрощує для користувачів отримання е-послуг. Значний вплив на сферу електронних послуг справить впровадження системи обміну даними «Трембіта», над чим наразі триває активна робота. «Трембіта» дозволяє відомствам та органам влади безпечно та оперативно обмінюватися необхідною інформацією між собою. Таким чином, громадяни більше не муситимуть брати довідки в одному місці, аби надати їх в інше. Завдяки «Трембіті» необхідною інформацією органи влади зможуть обмінюватись між собою. Держава також має наміри популяризувати

електронні послуги серед населення і розвивати канали доступу до електронних послуг шляхом створення спеціальних автоматизованих пунктів доступу в ЦНАПах, банках, бібліотеках тощо.

У третьому розділі – **«Напрями вдосконалення механізмів впровадження електронного документообігу в місцевих органах виконавчої влади»** розглянуто основні напрями удосконалення державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні в Україні та розроблені рекомендації місцевим органам публічної влади щодо розвитку механізму державного управління електронним урядуванням.

Окреслено основні напрями державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні в Україні, а саме: модернізація публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян і бізнесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; модернізація державного управління за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; управління розвитком електронного урядування. Визначено результат запровадження управління розвитком електронного урядування, на місцевому рівні, це: забезпечення належного управління системою електронного урядування місцевого рівня; підтримка інформаційно-телекомунікаційних систем органів публічної влади місцевого рівня; забезпечення ефективного розвитку електронного урядування та підвищення якості і результативності реалізації проектів у сфері електронного урядування на місцевому рівні; впровадження захищеного середовища для функціонування системи електронного урядування. Обґрунтовано створення єдиної точки входу громадянина та бізнесу до е-сервісів, шляхом створення єдиного веб-порталу, який буде складатися із субвеб-порталів/сторінок. Також, визначено дієвий напрямок із запровадження електронного урядування реінжиніринг існуючих та проектування оновлених адміністративних процесів в органах публічної влади місцевого рівня, оптимізованих з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, спрямованих на електронну взаємодію та спільну роботу, відкритість та прозорість для громадян, й передбачає згідно концепції.

Описані основні переваги, які отримає орган публічної влади від запровадження електронного урядування:

по-перше – перехід на новий рівень управління системою державного управління та підвищення ефективності роботи органу;

по-друге – покращення якості надання публічних послуг, у тому числі і адміністративних та мінімізація корупційних ризиків під час виконання владних повноважень. Адже час спілкування державного службовця та громадянина чи представника бізнесу буде мінімізовано;

по-третє – стимулювання соціально-економічного розвитку регіону за рахунок залучення інвестиційних коштів та й взагалі покращення інвестиційної привабливості, ділового клімату у зв'язку із збільшенням довіри у інвесторів до тих країн, які запроваджують прозорість у своїй діяльності через використання технологій електронного урядування.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі здійснена розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного управління розвитком електронного урядування на місцевому рівні.

1. Розглянуто основні поняття, принципи та організаційний механізм електронного урядування на місцевому рівні.

Визначено, що науковці по-різному визначають поняття «електронне урядування», так «електронне урядування» - форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян. Доведено, що незважаючи на різні трактування терміну «електронне урядування», принципи роботи такого уряду є спільними для багатьох країн, а саме: спрямованість на потреби громадян; економічна ефективність; відкритість для громадського контролю та ініціативи.

Визначено чотири етапи впровадження електронного урядування на місцевому рівні як: інформування громадян про діяльність місцевих органів публічної влади через інформаційні технології – систему порталів; організація електронного документообігу в місцевих органах влади; забезпечення можливості on-line звернення громадян до органів публічної влади через Інтернет та зворотнього зв'язку; надання послуг, у тому числі і адміністративних, через мережу. Розглянуто Концепцію e-governance, яка побудована на п'яти компонентах: уряд – громадянин – Government to citizen (G2C); споживач – громадянин – Consumer to government (C2G); уряд – уряд – Government to government (G2G) ; уряд – бізнес – Government to business (G2B); уряд – суспільні організації – Government to nongovernmental organization (G2N).

Визначено, що джерелом електронного урядування на місцевому рівні перш за все є відповідні офіційні сайти, на яких подаються основні міські новини, анонсуються події, викладаються найбільш важливі документи і організовано їх обговорення. Основу інформаційного забезпечення взаємодії органів місцевого самоврядування та територіальної громади мають скласти такі електронні сторінки підрозділів органів самоврядування в місті: 1) веб-сторінки міської ради, міського голови, виконавчого комітету міської ради, адміністрацій районів міста, департаментів, управлінь, відділів та інших виконавчих органів міської ради; 2) веб-сторінки органів самоорганізації населення, експертно-громадських рад виконавчих комітетів міських рад.

Варто зазначити, що, враховуючи широку направленість сфери електронного урядування, варто визначити базові напрями електронного урядування, а саме: електронна взаємодія органів влади; електронні послуги; відкриті дані; електронна демократія (участь).

Також, доведено, що необхідно розвивати такі інструменти електронної демократії як: 1. Збір підписів та надсилання петицій на підтримку ініціатив

громадян. Органи влади повинні бути зобов'язані взяти до розгляду та надати вмотивовану відповідь на питання, що турбують людей, бізнес та інституції громадянського суспільства. 2. Звернення. Органи влади повинні забезпечити надання усіма заінтересованими сторонами електронних пропозицій до змісту державної політики, реагувати на наведені факти порушень та зловживань. 3. Консультації та анкетування - можливість отримати зворотний зв'язок щодо планів і оцінки діяльності органів влади та їхніх посадовців. 4. Е-голосування. Запровадження електронної форми волевиявлення під час проведення загальнонаціональних, регіональних та місцевих виборів і референдумів.

2. Проаналізовано становлення електронного урядування на місцевому рівні та систему державного управління електронним урядуванням.

Розвиток електронного урядування в Україні відбувається відповідно, Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», Концепції розвитку електронного урядування в Україні, Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні. Розглянуто, що основною метою реформи є: побудова прозорої системи державного управління; створення професійного інституту державної служби, забезпечення її ефективності; створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури публічної адміністрації із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (е-урядування); створення публічної адміністрації яка здатна виробляти і реалізовувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики.

Доведено, що результативність електронних послуг у режимі реального часу буде оцінюватися шляхом визначення кількості послуг, запроваджених відповідно до таких базових рівнів: I і II рівень - надання інформації про послугу та завантаження заяви про надання послуги у форматі pdf; III рівень - подання заяви та оплата послуги в режимі реального часу; IV рівень - повністю інтегрована послуга. До кінця 2021 року не менше 130 адміністративних послуг повинно бути запроваджено на III-IV рівнях.

Розглянуто основні проблемами впровадження електронного урядування на місцевому рівні стали відсутність суттєвого прогресу щодо підвищення зручності сайтів (відсутня «Мобільна версія web-сайту» та «Версія веб-сайтів для слабозорих»); існуюча система документообігу є недостатньо розвиненою, погодженою і фактично функціонує як електронна пошта та розсилка документів; застосування значної кількості програмних продуктів, а в підсумку труднощі узгодження як горизонтальної, так і вертикальної комунікації з органами публічної влади різних рівнів, об'єднання їх в одну систему.

Над розвитком електронних послуг в Україні працюють Міністерство цифрової трансформації України та Комітет з питань цифрової трансформації України. Відповідно до Плану у 2019 році ще не менш 50 послуг будуть переведені в електронний формат. Зокрема, це послуги, які стосуватимуться виробництва ліків, водовідведення, сфери будівництва, оформлення водійських посвідчень тощо. Також у найближчі два роки планується запуск електронного кабінету громадянина для доступу до е-послуг та інформації з державних реєстрів. Важливо, що робота триває не тільки над поповненням переліку

електронних послуг, а й над зміненням принципу їхнього формування. Відтепер застосовуватиметься принцип оптимізації електронних послуг за життєвими та бізнес-ситуаціями. Це не тільки зручно для користувачів, а й значно заощаджує ресурси держави. Першим прикладом такого комплексного підходу стане послуга «Малюток», яка об'єднає дев'ять послуг, пов'язаних із народженням дитини. При цьому отримати її можна буде онлайн безпосередньо в пологовому будинку за однією онлайн-заявою. Також для розвитку сфери електронних послуг держава сприяє розповсюдженню альтернативних електронному підпису засобів електронної ідентифікації, зокрема – MobileID. Ця послуга електронної ідентифікації дозволяє завіряти електронні документи власним електронним підписом безпосередньо з мобільного телефону, що значно спрощує для користувачів отримання е-послуг. Держава також має наміри популяризувати електронні послуги серед населення і розвивати канали доступу до електронних послуг шляхом створення спеціальних автоматизованих пунктів доступу в ЦНАПах, банках, бібліотеках тощо.

3. Досліджено напрями удосконалення державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні в Україні.

Доцільним є створення єдиної точки входу громадянина та бізнесу до е-сервісів, шляхом створення єдиного веб-порталу, який буде складатися із субвеб-порталів/сторінок, який необхідно розвивати за такими напрямами: запровадження лише одного офіційного Інтернет ресурсу органу публічної влади, що дозволить громадянам та бізнесу швидко отримувати інформаційні послуги й користуватись усіма можливими сервісами; розвиток ІТТ за єдиними технологічними принципами в захищеному інформаційному середовищі на єдиній мові програмування з використанням інтерфейсу прикладного програмування та зручним управлінням; створення користувачем на веб-ресурсі органу єдиного електронного кабінету громадянина або юридичної особи для усієї системи електронного урядування регіонального або місцевого рівня; ідентифікація користувача за допомогою мобільного телефону, електронної пошти, банку ID, електронного цифрового підпису; запровадження для громадянина або бізнесу таких сервісів: адміністративні послуги, електронне звернення, петиції, система обліку публічної інформації, карта аварій, громадське обговорення проєктів нормативно-правових актів та інші; надання користувачу доступу до системи порталів за допомогою мобільних додатків до телефонів під управлінням операційних систем Android, iOS, Windows.

Іншим дієвим напрямом із запровадження електронного урядування на місцевому рівні є реінжиніринг існуючих та проєктування оновлених адміністративних процесів в органах публічної влади місцевого рівня, оптимізованих з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, спрямованих на електронну взаємодію та спільну роботу, відкритість та прозорість для громадян, й передбачає згідно концепції:

- розвиток електронної взаємодії;
- розвиток електронного документообігу;

електронне урядування базовими галузями та підтримка пріоритетних реформ у таких сферах: охорони здоров'я, екології та природних ресурсів, освіти і науки, соціального захисту, фінансової та бюджетної політики, охорони прав і свобод людини, транспорту та інфраструктури та реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади, виборчій, архівній.

Крім цих визначених завдань розвитку електронного урядування на місцевому рівні в роботі обґрунтовано створення належного стану модернізації публічних послуг та розвитку взаємодії влади, громадян і бізнесу за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій, ще таким шляхом: розвиток інформаційно-комунікаційної складової ЦНАПу, у тому числі віддалених робочих місць адміністраторів та мобільних офісів; запровадження системи контролю якості надання електронних послуг із використанням інформаційно-комп'ютерних технологій відповідно до державних стандартів якості; аудит електронних послуг, що надаються на регіональному та місцевому рівні, вивчення попиту громадян та бізнесу, їх оптимізація та визначення пріоритетних електронних послуг; навчання громадян та бізнесу інформаційно-комп'ютерних технологій на яких створені інструменти взаємодії із органами публічної влади для отримання електронних послуг; створення інфраструктури відкритих даних за замовчуванням з автоматизованим вивантаженням дозволеного набору даних.

Визначено переваги, які отримає орган публічної влади від запровадження електронного урядування:

по-перше – перехід на новий рівень управління системою державного управління та підвищення ефективності роботи органу;

по-друге – покращення якості надання публічних послуг, у тому числі і адміністративних та мінімізація корупційних ризиків під час виконання владних повноважень. Адже час спілкування державного службовця та громадянина чи представника бізнесу буде мінімізовано;

по-третє – стимулювання соціально-економічного розвитку регіону за рахунок залучення інвестиційних коштів та й взагалі покращення інвестиційної привабливості, ділового клімату у зв'язку із збільшенням довіри у інвесторів до тих країн, які запроваджують прозорість у своїй діяльності через використання технологій електронного урядування.

4. Розроблено рекомендації місцевим органам публічної влади щодо розвитку механізму державного управління електронним урядуванням.

Першочергово орган публічної влади місцевого рівня повинен сформувати організаційно-правовий механізм державного управління електронним урядуванням стратегічного рівня. Досить часто органи публічної влади місцевого рівня та їх посадові особи не розуміють різницю між завданнями інформатизації та електронного урядування, а саме: закуповують інформаційно-телекомунікаційні Системи (технології), встановлюють їх на автоматизованих робочих місцях працівників органу та поширюють інформацію про запровадження електронного урядування.

Організаційно-правовий механізм державного управління електронним урядуванням місцевого рівня буде спроможним, якщо його безпосереднім розробленням будуть займатись фахівці, які мають необхідну освіту, досвід та навички у сферах електронного урядування, інформатизації та захисту інформації. Для цього орган публічної влади місцевого рівня повинен утворити відповідний структурний підрозділ з питань електронного урядування та захисту інформації, основним завданням якого, відповідно до затвердженого положення, має стати забезпечення реалізації державної політики на місцевому рівні у сфері електронного урядування, інформатизації, захисту інформації, формування і використання інформаційних ресурсів, розвиток інформаційного суспільства.

Доведено необхідність розроблення таких середньострокових програмних документів та інших актів:

Стратегія регіонального/місцевого розвитку на термін 5 років, у тому числі і стратегічної цілі – «запровадження електронного урядування»;

Регіональна програма інформатизації на термін 3 років або Місцева цільова програма із запровадження електронного урядування регіону чи території;

Розпорядження «Про комунальні інформаційні ресурси» з обов'язковим затвердженням паспорту електронного урядування та інформаційно-телекомунікаційної моделі електронного урядування місцевого рівня;

Організаційно-розпорядчі документи щодо функціонування інформаційно-телекомунікаційних систем (технологій): положення про систему, порядок оброблення інформації в системі, методичні рекомендації щодо функціонування, обслуговування та обігу інформації в системі, інші.

Останнім, але чи не головним елементом стратегічного рівня організаційно-правового механізму державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні, є розроблення механізму функціонування інформаційно-телекомунікаційних технологій, який забезпечить введення у діяльність органу цих систем. Такими організаційно-правовими актами механізму є:

Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему (технологію);

Порядок оброблення інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі (технології) та методичні рекомендації щодо цього порядку;

Акт про визначення адміністратора системи та адміністратора безпеки в інформаційно-телекомунікаційній системі (технології) та їх повноваження.

Ці документи необхідно затвердити відповідним рішенням органу публічної влади місцевого рівня.

Керівництву м. Миколаєва варто розглянути питання щодо запровадження Smart city, Офісу громади, Картки Миколаївця на прикладі територіальної громади міста Києва чи Львова.

Основні положення роботи представлено в таких публікаціях:

Коваленко І.І. Напрями удосконалення державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні в Україні / Студентські наукові студії: Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2019. (подано до друку)

Коваленко І.І. Досвід впровадження електронного урядування в Великобританії / І.І. Коваленко // Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. – С. 230-231.

АНОТАЦІЯ

Коваленко І. І. Механізми державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні. – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття академічного ступеня магістра за спеціальністю – 028 публічне управління та адміністрування. – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2019.

Магістерська робота присвячена дослідженню теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного управління розвитком електронного урядування на місцевому рівні.

У процесі дослідження було здійснено аналіз основних понять, принципів та компонентів електронного урядування на місцевому рівні та проаналізовано організаційний механізм впровадження електронного урядування на місцевому рівні. Визначено, що основу інформаційного забезпечення взаємодії органів місцевого самоврядування та територіальної громади мають скласти електронні сторінки підрозділів органів самоврядування в місті Миколаєві.

Розглянуто основні принципи роботи електронного уряду, такі як: прозорості і підзвітності, клієнт-орієнтованість, зручності і простоти використання, бізнес-трансформації, ефективності, безпеки, масштабності рішень, звітності та максимальної готовності до дії.

Охарактеризовано становлення електронного урядування на місцевому рівні в Україні та досліджено систему державного управління електронним урядуванням.

Розглянуто основні напрями удосконалення державного управління електронним урядуванням на місцевому рівні в Україні та розроблені рекомендації місцевим органам публічної влади щодо розвитку механізму державного управління електронним урядуванням. Доведено, що для ефективного впровадження електронного урядування на місцевому рівні орган публічної влади місцевого рівня повинен сформулювати організаційно-правовий механізм державного управління електронним урядуванням стратегічного рівня; утворити відповідний структурний підрозділ з питань електронного

урядування та захисту інформації, основним завданням якого, відповідно до затвердженого положення, має стати забезпечення реалізації державної політики на місцевому рівні у сфері електронного урядування, інформатизації, захисту інформації, формування і використання інформаційних ресурсів, розвиток інформаційного суспільства; розробити середньострокові програмні документів та інших акт з питань впровадження електронного урядування на місцевому рівні.

Ключові слова: державне управління, електронне урядування, орган публічної влади, інформаційно-телекомунікаційні технологій, електронні послуги.

SUMMARY